

Szerkesztőségi iroda:
BRASSÓ, közép vár-utca 263.
hova a lap szellemi részét illet minden
közlemény intézendő.
Kéziratok vissza nem adtnak.
KIADÓHIVATAL:
ALEXI KÖNYVNYOMDÁJA, BRASSÓBAN
színház utca 95 sz. alatt.
hova az előfizetési pénzek s hirdetések
bérmentesen küldendők.

BRASSÓ

ELŐFIZETÉSI ÁR:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:
Egész évre 7 frt., Félévre 3 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt. 80 kr.
Külföldre egész évre 20 Frank.

HIRDETÉSEK DÍJA:
4 hasábos garmond-sorért 4 kr. 1-10 sor
helye 40 kr.). Minden egyes hirdetés helyeg
díja 30 kr., nagyobb és többszöri hirdeté-
seknel kedvezmény; nyílt-tér sora 10 kr.
Hirdetések és nyílt-tér előre fizetendők.

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÖTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban: A kiadóhivatalban; Budapesten: Lang Lipót és Schwarz; Haasenstien és Vogler (Jaulus). Dukas és Mezei, Goldberger A. Bécsben: Haasenstien és Vogler, (Otto Maasz), Schalek Henrik, Oppelik Alajos. Duke M.; Frankfurtban: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Herz I. és Vazina R. hirdetési irodájában

3. szám.

BRASSÓ, Kedd, január 6-án.

I-ső évfolyam 1885.

Uj irányok.

Mig ott fenn nagy politikai kérdések fölött ütköznek meg a szónokok; s valamivel távolabb a pénzvilág nagy tekintélyei részint a napi renden lévő öngyilkosságokkal, részint pedig a kiüthött közgazdasági válsággal foglalkoznak, s a könnyen bekövetkező pénzválság esélyeit latogatják: mi, lapunk helyek irányához képest, forduljuk a nyilvános gondolkodás békésebb tája felé, és a nagy publikum előtt jobbra ösmeretlen igazságügyi reformtörökvésekről mondjuk el a feltehetőbb jelenségeket.

Hazánk igazságtügye, megfelelőleg a fennállott politikai szétszaggatottságnak, a 48 iki törvényhozási működések előtt izolált, partikuláris szellemű volt, s mint egyik nagy jogtudósunk kifejté, kellő fejlettségre, s a törvényhozási működések rendszeres, öntudatos alkotások színvonalára nem emelkedhettek; ami aztán megmagyarázza a sajátos jelenséget, hogy a magyar birodalomnak van két polgári törvénykönyve, két büntető perrendje, császári korszakból visszamaradt telekkönyvi processualéja is mindenekfelett kuszált igazságtügyi rendszere, mely a leglelkiismeretesebb bírót is igen gyakran desperálja.

A frank és angol, de főleg a némethoni jogtudomány, melynek produktivitása s főleg közelsége a hetvenes években innen a magyar jus fejlődésére érezhető benyomást tón, a mely ott revelál a váltó és kereskedelmi törvénykönyvben, a készülő félben álló általános magánjogi törvény bevezető részén, a végrehajtás eljárási törvényen, a büntető törvény definícióin, mondjuk e három nemzet jogi fejlődései a magyar nemzet jogászainak szellemi munkásságát igen felerkentették, úgy, hogy ma már hazánk nevezetesebb juristáinak neveivel két nagy táborba oszolva, találkozhatunk.

E két tábor: külön-külön mind hirneves juristákból, egyik a haladás utját járva, esküdtiséket a bűnügyeknek, nyilvánosságos szóbeliséget minden fórumon a civil pereknek, felsőbb bíróságok decentralisatióját, bélyegeltörést, több fizetéssel ellátott független existenciájú bírói kart, prókatori rendtartás novellarisálását, s főként a hazai jog purifikálását írta fel zászlajára; a másik az adott tényleges viszonyok mesgyéjén járva, ad hoc teremti alkotásait, tartózkodva tesz lépest lépés után, s a mivel vádolják is sűrűn: idegenből recipiálgat, tagadja a nemzeti jogalkotás teremő erejét; inkább bürokratikus eszközökben vél sikert találhatni, s a hazai intézvényes joggal nem sokat törődik.

S a folyamány: hogy hosszú és drága a per; vagy rövid, de áldás nélkül való; elhurcolja a vagyoni és erkölcsi érdekeket, s növeli a balga hitet, hogy ha „jobban kenünk; jobban nyerünk.“

Olesó és biztos perkezelés, gyors igazságszolgáltatás, ezek a sarkkövek, melyen a két tábor elvei fekszenek, s mégis, bár céljuk ugyanaz, megoldáshoz az ügy, vetélkedésük erőpusztításai között, még jó ideig nem fog jutni.

Nem fog.

A parlamenti rendszer jellege olyan, hogy a szakminiszter függ, vagy elnökétől, vagy collegájától, már épen amint karaktere, hajlamai eldöntik, s ez magyarázza meg a magyar finanszminiszter ama famozus kritikai kijelentését is, hogy neki rossz igazságügyi politikára nincsen pénze. Tehát jó politikára van és lenne.

A szakminiszter lelkéből irtózik az uj emberek reformtörökvéseitől; annak csak olyan reform kellene — ha lehetne olyan —

mely ne bántsa a régit, s mégis uj és jó legyen, s főként, hogy a bürokratiz irányhoz elsimuljon. No, már ilyest nehéz pedig fel találni, s azért állani fog a kimondott szó, hogy — nincsen pénz rá.

Schweicz, Anglia, Némethon, Frankhon a nemzetközi magánjog codifikációival, a nemzetközi szerzői jog biztosítékaival foglalkoznak, s mi még csak az irányt sem tudjuk, mely felé sokszor elhurezolt igazságügyünk vezettetetik; itthon egy idegen privátjog diszteleníti a jogfejlődés mezőjét, s még csak ki látás sincs, talán hosszú ideig nincs, a magánjogi törvénykönyv betetőzéséig; a telekkönyvi institutio restaurálása évek óta ígértetik; a bíróságok dotatiója talán pium desiderium maradand még két három emberöltőn át és az ügyvédi kar megingott existenciája még jó ideig mivel sem fog orvosoltathatni.

Mindezek szorosan érdeklik a polgárt, a földmivest, a hivatalnokot, a magánzót, mert kinek lehetne közönyös a kérdés, hogy mi történik az ügyben, melyen joga és becsülete fognak majdan elbíráltatni.

Mindenesetre szerfelett fontos, hogy a két nagy tábor jogászai közül, melynek elvei fognak szerves alkotásainknál követettni. A német jogtudomány közelebb fekszik, de nehézkesebb, minutiosusabb; a francia szabadabb irányu, de republikánus állam lévén, institutioi más irány felé vergálnak; az angol, az pedig jogirodalmunkban még elég tért nem hódított magának, pedig az önálló jogi gondolkodás, s a jogi deduktio sehol eklatásabban nem jelentkezik, mint épen Angliában.

Ha majdan a polgári perrend, és a privátjog codifikáltatik, bizonyára túl leszünk a legnehezebbeken; a kívánság csak az, hogy a jogelvek recipiálása nem kevesebb szerencsével vitessék körörsztül, mint a büntető törvény szerencsés uj intézményeinél az olasz jog nemes befolyásáról tapasztaljuk.

Dr. Kádbé Ferencz.

Tisza Kálmán uj évi beszéde.

Tisztelt barátaim! Midőn úgy társaim, mint a magam nevében ismételtlen megköszönöm szives jó kívánataitokat, talán nem csálódok, ha azt hiszem, hogy ez alkalommal is nemcsak a baráti tisztelet, hanem azon öntudatos szándék is vezérelt, midőn tisztelt barátunkat biztatók meg az üdvözlő beszéd elmondásával: hogy teljesítse ezt az, ki köztünk élő jeleként jár azon kapocsnak, mely a hajdani magyar szabadelvűpárt és a mai szabadelvűpárt közt létezik, azon szabadelvűpárt és a mienk közt, mely mindig abban kereste a következetességet, hogy a kitűzött célta soha szem elől ne téveszsze; nem abban, hogy az egyszer kiadott jelszóhoz és kitűzött uthoz ragaszkodjék akkor is, midőn körülötte minden megváltozott; — tartozott azon szabadelvű-párhoz, melynek — éppen úgy mint a miénknek — kitűzött célja nem volt más, mint a magyar államot létesíteni és mióta megvan, mióta a miénk, erősíteni, az európai nyugati kulturállamok sorában mennél magasabb fokra emelni és szabadelvű irányban fejleszteni.

És talán nem csálódok abban sem, ha azt mondom, mint tisztelt barátunk mondá, hogy akkor midőn a nemzet a mult évben közvetlenül a szabadelvűpárt, közvetve az abból alakult kormány irányában való bizalmának oly fényes jelét adta, ezt éppen annak tudatában tette, mert meg volt győződve, hogy párt és kormány, nem engedve megzavartatni a köztük létező jó viszonyt, ezentul is következetesen ugyanazon célra — ismétlem, a magyar állam megerősítésére, a kulturállamok sorában mennél magasabbra emelésére és szabadelvű irányban fejlesztesére — fognak törekedni.

A nemzetnek a nyilatkozata legbecsesebb, soha meg nem hálálható elismerés a multért: de úgy érzem, — s bizonyára úgy érezzük mindnyájan — ne-

héz, szigorú köteleességet is ró ránk: azon köteleességet, hogy semmi nehézségektől vissza nem riadva, semmi viszonyok közt ne ejtsük el azt a zászlót, mely alatt a nemzet különböző osztályaitól egy nemzet lett, és ne engedjük, hogy az egészséges lett nemzet, s bármely befolyások alatt ismét különböző osztályokra oszlojanak.

Tisztelt barátunk említette a főrendiház szervezését. Nézeteim a kérdésben ismeretesek, elmondja azokat az általam benyújtott törvényjavaslat és annak indokolása, nyilatkozta ismételtlen e tárgyban a képviselőház illető bizottságában.

Nézetem szerint e javaslatnál is két szempontnak kellett a kormányt vezérelnie: azon szempontnak, hogy az intézményeink közé jelen alakjában többé nem illő főrendiház azokba inkább beilleszthető legyen, de a nélkül, hogy elveszítse azt, a mi szememben legfőbb érdeme és értéke: hogy a magyar államiságnak minden viszonyok közt bárkivel szemben is őre és védője lehessen.

S mert arról vagyok meggyőződve, hogy ama törvényjavaslat ezen kettős céltnak úgy fog leginkább megfelelni, ha — nem beszélve részletesebb módosításokról, melyek minden törvényjavaslatnál lehető — alapelveiben megmarad úgy a mint be van terjesztve, ragaszkodtam a bizottságban és ragaszkodom annak alapelveéhez.

De — ha már szóba jött — legyen szabad csak két téveszmére figyelmeztetni, melyeket annyiszor hallottam és olvastam.

Az egyik az, hogy ezen javaslat a magyar felsőházba egy nálunk eddig nem létezett elemet visz be, egészen uj alapot fektet le a kinevezésben.

Tisztelt barátim! Csakugyan van a javaslatban uj. Az uj eszme az, hogy élethosszigan való kinevezésekről szól. De ismerve a magyar főrendiházat, a hol ma is hetvenegy főispánnak — a horvátokkal együtt — van üléshoga, kik nemcsak kineveztetnek, hanem a kormány tetszése szerint hivatalukat el is veszithetik; midőn, bár nem ily módon, de ott vannak a kinevezett czimzetes püspökök is, tehát körülbelül 90 kinevezett tagja van ma a főrendiháznak: akkor azt mondani, hogy függetlenebbé lett, mert élethosszigan kinevezett tagokkal felelősebbé ezeket, annyi mint uj elvet hozni be és a függetlenséget veszélyeztetni, azt hiszem nem lehet.

Azt mondják, hogy ezen kinevezési elv bevitale a jelen kormánynak hatalmi kérdése. Ha engem a jelen kormány hatalmi érdeke vezetne, két kézzel kapnék azon ellenzéki indítványon, hogy kinevezés helyett a megyei bizottságok válaszsák a főrendiház tagjait, mert nem kisebb auctoritásra, az ellenzék részéről a válaszfelirati vitában elmondott beszédekre hivatkozom, — akkor a felsőházba választás után bejutó tagoknak kilencz tizedrésze kormánypárti volna. Hatalmi szempontból pedig ezen választott kormánypárti tagok mindezenetire sokkal nagyobb erőt nyújtanának, mint azon jeles férfiak, kik élethosszigan kinevezve, ez által függetlenné téve, a kormánytól semmit nem várhatva, fognak a felsőházban ülni, ha a javaslat elfogadtatik.

De midőn ezen két momentumot ki akartam emelni, nem fárasztom tovább tisztelt barátaimat e kérdéssel, melylyel reményem nemsokára elég módunk lesz foglalkozni. Legyen szabad csak azon nyilatkozatot tennem, hogy a mi tőlünk, csekély erőmtől és a mi társaimtól kitelik, mi bizonynyal sem buzgalomban és igyekezetben, sem szorgalomban nem lankadva, meg fogunk tenni mindent azon cél érdekében, melyet mint célunkat és mint pártunk célját jelezni bátor voltam. Nehézségekkel fogunk találkozni, de e nehézségek nem lesznek meggyőzhetetlenek, ha úgy mint a multban, a jövőben is, párt és kormány teljes összhangban, bizodalomban, őszinteségben fog egymással élni.

És most, midőn titeket tisztelt barátaim erre felkérlek, legyen szabad szívből viszonznom a jó kívánatokat, melyeket irányunkban kifejeztetek, kívánva, hogy azok reátok és reánk nézve teljesedjenek, s azon óhajttással zárom be rövid beszédemet; adja isten, hogy a jövő év a magyar hazának, a magyar államnak boldog éve legyen.

A regnikoláris küldöttségek s tárgyalásai eredménye iránt a budapesti lapokban nyilvánuló bizalmatlanságnak, írják Zagrabból, mindenesetre van némi alapja. Itt nálunk is, bár egészen más okból, elég hangos visszhangra talál ez a bizalmatlanság. Kormánykörökben biztosan hiszik ugyan hogy a küldöttségek alaposan javítani fognak a fenálló viszonyokon másrésztől azonban az a nézet, hogy a kiegyezés tulajdonképeni vitalis megsértéséről nem lehet szó, s hogy az állítólagos sérelmek jobbára alárendelt ügyekre vonatkoznak, melyeket a magyar kormány s a bán egymás közt is könnyen elintézhettek volna. Ez ügyekre vonatkozólag különben Pejacevics gróf mint volt bán, főleg pedig ennek egykori osztály főnöke Zsvikovics, végre Kresztics és Miskátovics urak is bizonyosan tüzetesen ki fognak hallgattatni. Ami a többi sérelmeket, illeti, a magyar regnikoláris bizottság Fiuméra vonatkozólag alig enged meg a vitát, az adóvégrehajtás körüli visszaéléseket illetőleg pedig utalni fog a legközelebbi miniszteri rendeletre, mely ez irányban kiméletet és könnyebbséget rendel el; végre a közlekedést illetőleg utalni fog a bars-pakraczi és zagorai vasutakra. De még abban a nagyon valószínűtlen esetben is, ha minden kérdésben teljes egyetértésre jutnának a regnikoláris küldöttségek, folytatni fogja a mi ellenzékünk az ellenállást s újabb nehézségeket fog a kormány elé gördíteni.

K ü l f ő l d .

A német-francia háboru eredetéről úgy látszik célzatos dolgokat mond el Gager Carlos »Todte und Lebende« cz. munkájában. A többiek közt leír egy jelenetet, mely 1870 júl. 13-án folyt le a st. cloudi palota egyik termében. A távirat, melyben Antal hohenzollerni hg. Lipót fia javára lemondott a spányról trónról, akkor érkezett meg s III. Napoleon császár kezében volt. A jelenlevők közt baljóslatu csend uralkodott. Eugénia császárné egy ablakmélyedésben beszélgetett Nigra lovaggal. A császár némán mozdulatlanul ült székében. Senki sem merte őt töprengéseiben megzavarni. Fejében béke és háboru küzdött, attól, a mit most határoz el, függ országának sorsa, Európának nyugalma. Ekkor megmozdul a néma ember, bágyadtan hátraveti fejét és szokásos orrhangján a következő jelentőségteles szavakat mondja: »Je vais encore une fois donner au monde un grand exemple de ma modération« (még egyszer akarok nagy példát adni a világnak mérsékletemről) . . . »De ton avachissement,« (pulyaságról) szólal meg kevéssel azután egy rikoltozó női hang és Eugénia egész vadsággal szakította ki a császár kezéből a táviratot és azt lázas izgatottsággal gyűrte össze. A papucesdespotizmus már akkor rég akut jeleket öltött és Napoleon részéről lehetetlenség volt az ellentállás. Husz perczre volt szüksége, hogy a békére határozza el magát, egy másodpercz alatt határozta el Eugénia a háborút.

Budapesti levél.

Budapest, 1885. jan. 1.

Ámbár napjainkban államférfiak és fejedelmek ujévi nyilatkozatai oly nagy fontossággal nem bírnak, mint előbbi időkben, főleg III. Napoleon uralkodása alatt, jelen napjainkban mégis minden alkotmányos államban megérdemlik azon feszült figyelmet, melylyel az új éveit enuncziatióknak elébe néznek. Ennélfogva mi is sietünk kormányelnökönknek az ujévi üdvözlétekre adott válaszát lényegében visszaadni. — Mindezekelőtt hangsúlyozá Tisza, hogy a jelen kormánypárt »szabadelvű« elnevezését minden tekintetben megérdemli, amennyiben a szabadelvűség eszméje, mint a

szellemi haladás, civilizáció és humanismus teljefogalma e pártban tényleg is érvényesül.

Tisza ezen mai nyilatkozatának annál nagyobb fontosság tulajdonítandó, mivel legujabban báró Sennyeinek a politikai téren való megjelenése és a felsőházban tartott első beszéde óta némi kételyek merültek az iránt, vajjon Tisza és pártja még mindig a liberalis elvek letéteményese és megőrzője-e. Megnyugvással vehetünk mi magunk és vehet a nemzet Tisza nyilatkozata alapján tudomást arról, hogy Tisza és pártja a szabadelvűség eszméjétől egy lépésnyire sem távoztak el, hogy rendithetetlenül és férfiasan ezután is mint eddig a szabadelvű haladás bátor harczosai gyanánt fognak szerepelni. Mint a szabadelvűség hívei Tisza és pártja különösen a kísértet gyanánt fel-feltámadó kaszt-szellem ellen erőiesen küzdeni fog, mert a szabadelvűség eszméjének csak úgy lehet eleget tenni, ha e hazának minden polgára csakis mint ilyen jó tekintetbe; ha csak is polgári erények és érdemek különböztetik meg az egyik polgárt a másiktól, születési vallás- és nyelvi különbségek azonban tekintetbe sem vétetnek.

A liberalismus változatlan és gyengítettlen fennállásának ezen declaratióján kívül, Tisza még a felsőház reformjáról is megemlékezett azt hangsúlyozva, hogy a kormány javaslatának egyes részleteinek célszerű módosítása elé akadályokat nem gördít, azonban a municipiumoknak a förendiházi tagságra rovatkozó választási jogát sohasem fogja elismerni. Dr. F.

Kossuth az önkormányzatról.

„Egy veszélyes szó“ czim alatt közli a Pesti Napló január 3-ik száma Kossuth Iratainak egy további fejezetét, melyben Kossuth különösen a Grünwald Béla által használt „partikularizmus“ szó ellen támad.

A centralizáció tehetséges szószólója — mondja Kossuth — egy oly gyűlöletes szót használ fegyverül, mely, ha helyesen alkalmazottnak elfogadtatnék, oly halálosan megsebesítené az önkormányzati intézményeket, mint a hogy halálra sebez az ourari méregbe mártott nyíl.

Ez a gyűlöletes szó a „partikularizmus.“ Grünwald ur szerint a magyar nemzetnek nem az a baja, hogy azon magasabb érdekek körében, melyeknek mérlegében az állami lét s a nemzeti jövőendő biztossága méretik, a magyar nemzet idegen érdekek vontató kötelén függ; nem az a baja a magyar nemzetnek, hogy ez életbevágó magas érdekeket nem a magyar parlamentnek felelős magyar, hanem a magyar parlamenttel még csak hivatalos viszonyban sem álló közös osztrák-magyar miniszterek kezelik s ezeknek névleges ellenőrzését is nem a magyar parlament, hanem az osztrák-magyar delegációk szóba sem közös határozatai gyakorolják, mely iránt a magyar parlament vak s néma engedelmisséggel tartozik; ez mind nem baj, nemcsak nem baj, de sőt oly egészséges állapot, a melynél fogva Grünwald ur szavai szerint „a magyar nemzetnek kezében van ma az ő saját érdekei megvalósításának eszköze“ mind ez, s a mi ennek logikai következménye: a magyar nemzeti politikának úgy a nemzetközi viszonyok, mint a nemzetgazdasági érdekek mezején lehetetlensége nem baj; a magyar nemzetnek baja az, hogy „a particularizmus szellemét örökölte a multból, hogy a korlátolt látókörű helyi existenciák eme sajátosságát annyira megszokta, hogy a viszonyok teljes meg-

változása dacára még most is annak hatása alatt áll; ez az, a mi gátolja a nemzeti erők egyesítését.“

S nehogy kétségünk lehessen a felől, hogy mit ért ezen államérőt bomlasztó rettenetes partikularizmus alatt, hát világosan kimondja, hogy „a partikularizmus akár faji, akár felekezeti, akár megyei, egyenesen háboru a magyar állam ellen.“

Tehát a megyei szerkezetet, s vele az intézményes önkormányzatot partikularizmusnak tekinti, s háborúnak nyilatkoztatja a magyar állam ellen.

Itt kiemeli Kossuth, hogy Szilágyi Dezső az önkormányzati intézmény fentartása s az államszervezet hatályos tényezőjévé idomítása mellett nyilatkozott.

Ez lévén álláspontja, igen természetesnek találja Kossuth, hogy a partikularizmus szót a magyar megyei rendszerrel kapcsolatban még csak említetni sem szereti, s azt veszélyes fogalomcsereinek nyilatkoztatja, mely következtéseiben nagyon káros lehet.

Igaza van — ugymond — nagyon veszélyes, mert ha divatba jönne e szónak égető bélyegét a megyei rendszerre reá sütni, ugy e megbecsülhetlen önkormányzati intézmény végkép elítéltnék tekintethetnék, mivel ha csak legkisebb alapja volna is azon inszinuációnak, hogy a magyar megyei rendszer amolyan partikularizmus, mely a nemzeti erők egyesítésének útjában áll, tehát a magyar állam egységét s jövőendőnek biztosságát kompromittálja, ugy nem volna képzelhető magyar hazafi, ki ahhoz ragaszkodni bűnnek tekintené.

Szerencsére e vádnak legkisebb alapja sincs. A vitába beledobott amaz ármányos szónak a magyar megyei szerkezet ezeréves multja nemzetünk történelmének minden lapjáról ellene kiált.

Ezeréves multat mondtam; s tényt mondtam. Sok változáson ment e hosszú időn keresztül a magyar megyei szerkezet, ugy alkotó elemeiben, mint működésében, de az intézmény őseredeti magyar intézmény, mely a magyar honalkotással egykoru. Kétségbevonhatlan történelmi ténynek adott kifejezést Bartha képviselő, midőn igazi parlamentáris magaslaton mozgó jeles beszédében oda nyilatkozott, hogy „a megye a magyar nemzet igazgatási és politikai génuszának legpregnansabb kifejezése, melyet a magyar nemzet saját nemzeti individualitása szerint akként termelt, mint rétet a fű.“ Ez az igazság.

Hol van a magyar történelem azon lapja — végzi Kossuth — melyről az állam érdekei különleges érdekeknek alárendelő partikularizmus a megyére reá lehetne olvasni? Ilyen lapról én nem tudok, pedig kérdés nélkül mondhatom, én ismerem hazánk történelmét, s annak bölcselmét is iparkodtam megérteni.

Városi ügyek.

Az állandó színház építése ügyében kiküldött bizottság f. hó 3-án főispán ur Ó Méltósága lakásán s elnökle alatt gyűlést tartván, azon örvendetes határozatot hozta, hogy Kártsch R. városi főmérnek felkérendő, készítené el egy a város igényeinek teljesen megfelelő színház tervét s terjeszszé be azt a költség-előirányzat kapcsában ezen bizottsághoz.

Biztos forrásból nyert értesülésünk szerint Kártsch főmérnök ur ennek alapján már is kijelentette, hogy legfeljebb nyolczvan ezer frtért. igen csinos, a kor s művészet kívánalmainak meg-

A „BRASSÓ“ TÁRCZÁJA.

R ó z a .

Beszélyke Baráczy Sándortól.

Ereszünk alatt méláztam. Tekintetem a ködbe borult havasok ormain tévelygett. A sárguló nyírfalombok közül egy-egy karcsu fenyűfa magaslott ki némán, mereven, mint a hervadó ősz vigasztaltó remény-gyermeke. Halvány ősz, be szép vagy! S azok a csapodár fecskék még is elhagynak! Pedig fecskedal nélkül be búsan mosolyg a virág; be kihalt az udvar, az utca mi néma, s árva a falu! — Elhagyatott fecskéfészek alatt, az ereszbén vettem Rózától búcsut indulásom előtti utolsó estén. Az estharang oly szomoruan hangzott a tarlott mezőn át, mintha egy haldokló szívért imádkozott volna. A tornáczon levő rezedák-ból egy szálát letörtem s dobogó szíve fölé tűzém: „Emlékezzél reám!“

Keze kezemben pihent reszketve, hidegen. Hirtelen elkapá s elfodé vele halvány arcát. Egy csorduló köny lopódzott vékony ujjai között ki s elárulta titkolt vonalmát. Mindig szóltan, hideg volt velem szemben. De én szerettem forrón, halálosan. Művész voltam s ő volt egyetlen eszményem.

Áhitattal szerettem. Nem csókoltam meg soha. De most az arcát rejtő hófehér kezét forró ajkammal érintém s csókommal felfogám nefelejts-szemének harmatát. Az a köny velőmig hatott égető hévvel; szemem elhomályosult, láz fogta el reszkető testem s tuláradt szívem elnyelé e fojtott szót: „Szeretlek!“

Szeretlek, siriglan szeretlek! A postásip is mind ezt zengte fülembé utazásom alatt. S a vidám csengettyűszó biztatólag csevegé: »Egymásé lesztek!« A rezgő holdsugarak szívem éjét felderíték, s varázshatallommal emelék lelkem a magasba, szárnyain a nagyra-vágyanak. Fennebb, fennebb! A dicsőségnak, a hírnek egébe!!

E tündér-menyországot csak érte óhajtottam elnyerni. Lábaihoz raktam volna szótlannul, ha szintén életlen áran is.

Mikor Münchenben az első pályadíjat elnyertem, megírtam anyámnak, hogy Rózának szívémbé rejtett képe szolgált szobromnak mintául. Anyám azt válaszolta: Róza jól van. Most nem is oly halvány mint eddig. Ugy virít mint a rózsa. Nem is hallgatag többé; nevet és fecseg mint háztetőn a gyűgyögő fecske. . .

Talán részt vett boldogságomban? Tavaszom édes hírnöke!

Mi gyorsabb a hírnek szárnyainál? — Akadémiai éveim lefolyta után legkeresettebb szobrász valék. Vagyon és dicsőség a főváros első házaiba nyiták meg számomra az útát. De ragyogó pompa, fényűzés közepett hideg maradt a szív. Magányba vágytam, csendes tüzhely szerényen pislogó lángja közelébe, a fenyvesek karjaiba, Rózához. Művész-büszkeségem azonban parancsolólag szegült ellen: Maradj! Ez a honod, a szédítő magasság. Ha mozdulsz, lezuhanasz, eltörpülsz, többé fel sem kúszolhatsz. Elfelednek, a világra nézve meghalsz. . .

Maradtam. Alkotásaim nem egy palotát, nem egy tért diszítettek. Eredetiség jellemző azoknak minden ízét, vonását. Nem csoda. Féktelen képzeletem,

szilaj érzelmem voltak mestereim. Ezekről tanultam-egyedül. Münchenen túl nem utaztam; nem volt alkalmam a francia és olasz szobrászat remekeivel megismerkednem. Uralkodó iskolához egyáltalán nem szegődtem, és mégis képes voltam uralkodni a műizlés egész birodalma fölött. Tömjénezés környezett Bécsben ugy, mint Budapesten. Művészi és írói körökben közkedveltséget szerzett magamnak szerény, tartózkodó magatartásom.

A művészi szerénység pedig maga egy neme a büszkeségnek. E megközelíthetlen büszkeségem hódította meg az előkelő társaság ragyogó hangadóját: Angelika grófnót. Barna 22 éves hölgy volt; vakító szépségének daemóni bájta kölcsönzött daczos ajka s éjsötét szemsugara. Mikor éltes férje karján legelőször műtermembe lépett, sugáruti palotájuk számára megrendeléseket teendő, Murillo madonnájának halványbarna menyéi képét véltem rám ragyogni. E ragyogó fény elbájolt, de szívemig nem hatolt. Az a szív csak egyért dobogott: azért a halvány gyöngyéd teremtséért, kinek nefelejtskék szemei némán annyi epedő fájdalmat fejeztek ki.

Azok a nefeljtsek nem számomra virultak! — Anyám halála haza szólított. Tél közepett, postásip és csengettyűk vig hangjai vezettek a fagyos lombosok közt fenyves hazámba. És most látni fogom őt! Az első csók, az első ölelés mámorának reménye viruló tavaszszá varázsolá előttem a szomorú téli tájt.

Anyám temetésén hasztalan keresték sovár tekinteteim szívem hón óhajtott tárgyát. Azt mondták, hogy gyengélkedik, beteg. (Folytatása következik.)

felelő színházat kész felépíteni. — Tekintettel arra, hogy főispán ur Ó Moltósága, mint általában minden megyénket érdeklő ügy iránt, úgy a színház építése iránt is a legmégobb érdeklődéssel viseltetik s az ügyet katáskörében töle telhetőleg előmozdítja, reméljük, hogy immár nem választ el hosszú idő Brassó város intelligens közönsége egyik legforróbb óhajának teljesítésétől.

Egy állandó színház Brassó város közművelődésének igen nagy szolgálatokat tehetne, nem kevésbé a társadalmi életnek is, mely bizonyára ez által felelevenítenék s nagyobb hullámszába jönne.

Azon kellems helyzetben vagyunk, hogy ezen ügy menetét közvetlen és hiteles forrásból gyorsan ismertethessük meg t. olvasóinkkal, a kik bizonyára élénk érdeklődéssel viseltetnek ez iránt, s ép ezért sem erkölcsi, sem anyagi pártfogásukat ettől megtagadni nem fogják, mikor rájuk szükség lesz, hogy végre mi brassóiak is nyerjünk tisztességes színházat, melyből kihasználnak a haza szeretet sugarai.

Az állandó színház kérdése immár megvalósuláshoz közeledik, kötelességünk e kérdést állandóan napirenden tartani.

D a l e s t é l y .*)

(Saját tudósítónktól.)

A „Brassói magyar dalegylet“ 1885 Január hó 3-án tartá meg első egyleti évének harmadik rendes dalestélyét. Eddig a több metamorphosison keresztül ment brassói dalegyletnek ügyét a közel vidéki lapok voltak szívesek többé — kevésbé felkarolni. Ma azonban mi vagyunk hivatalos, ez egyet érdekeit nem csak magunkévá tenni, de mint a brassói magyarságnak majdnem egyetlen kincsét, óvni, buzdítani és lelkesíteni. — Hogy rövid 4 év alatt hogyan jött felszínre a régi dalárda mellett egy „dalkör“ és hogy miképp és különösen miért forrt azután egybe a dalárda és dalkör „egy dalegyletté“, az Brassón minden magyar ember előtt ismerve van, sőt ismerik e dalkorszakot Brassó város idegen ajku lakosai is. De érdekelt körökben tudják azt is, mily igérettel és követelményekkel lépett fel ez új egyet közel egy év előtti megalakulásakor. Mi az egyetnek multját illeti, ezt csakis a történelmi hűség miatt tartottuk szükségesnek felemlíteni.

Tehát a dalestély a Nr. 1 szálloda nagy termében megtartott és a mamák valamint a tánczosnók várakozása felül lett mulva, mert tánczos volt bőven és valószínűleg kiválóan kiviradtig huzta a cigány keservesen. Szánt szándékkal hoztuk fel a tánczot első sorban, miután a dalestély materialis része sikerültebbnek mondható ideális részénél is, mert főleg az estély szellemi oldala minket várakozásainkban nem elégitett ki olyatén, (!) a minőképen mi magunk válnak. Ezt őszintén és nyíltan ki kell mondanunk, mert reméljük, hogy többet szolgálunk az ügynek igaz részrehajlatlan kritika által és csak ártanánk buzgó dalárainknak, ha a hízélgés mezején és a valótlanág nyomása alatt dicsérnők az előadást, mi felett legnagyobb magok a dalárok kacagnának. Azon hanganyag mellett, melylyel a dalegylet bir és mely előttünk állott, többet kellett és sokkal többet lehetett volna nyújtani. Ámde minden egyes darab előadásából kiritt a gyenge készség, a kevés próba.

Im ki oka mindennek? Talán nem látogatják a dalárok eléggé a próbákat, vagy a karmester túlfoglaltsága oka a készületlenségnek? — Be kell vallanunk, hogy az egyet karmesterét többi időben ért nagy és pótolhatlan veszteség, a drága feleség elhunytá nem csekély mértékben hatott a karmester urra, de az egyet elhanyagolása semmi módon sincs és nem lehet igazolva, habár tudjuk azt is, hogy az utóbbi nevezetes ünnepek szintén sok munkát adtak az egyet karmesterének, mert a templomi kar betanítása nem csekély idejébe kerül a karmester urnak. Mi mindezt látjuk, tudjuk és érezzük, de mindazonáltal megbocsáthatlanak tartjuk, hogy a dalegylet, e drága kincsünk, kül-erők és kültényezők által hivatásában, szellemi fejlődésében, felvirágzásában és haladásában akadályoztassék.

A mi magát az egyet tagjait illeti, van ott erő quantum satis. A régi erők hiányát különösen a vegyes karnál voltunk kénytelenek érzékenyen tapasztalni. A város és „Málnás fürdő“ csalogánya, egy veterán jeles énekesnő jelenlegi honvédszázadosné, a régi vegyes kar két közös hadseregéből való kitűnő női alakja, és még néhány nagyon is hasznavehető erő végleg hiányzik a vegyes karból. A kath. templomi karban mind ott látjuk ezen a dalegylet estélyén hiányzott eröket. Ott igen — itt nem! Pedig a jelen dalestély 6. számát képezett anyol néphymus mennyivel gyengébb volt a talán 2 év előtt hallott ugyanazon néphymusnál. Akkor a solo quartett Vorhans és Trhubovics urnók, Biró és Moringer urakból állott a kar pedig oly präcis, oly erős és oly összehangzó volt, hogy egy jeles zeneemberünk elküldötté magát a teremben: „Ilyest Brassó nem hallott soha!“ A mostani angol néphymus valódi angolosan lett előadva, bár a solók ezúttal is igen jó kezekben voltak, különösen mi a férfiakat illeti — a nők ujjonczok e téren — de nem volt meg a kellő biztonság és így hiányzott az összhangzat, a baszus bizonyom léte a számban is gyengébb tenorok ellenében. Utóbbiak egyáltalában teljesen fedve voltak a baszus által, mi azonban világért sem tulajdonítható azon körülménynek, hogy a baszus talán nem ügyelt a

forte és pianora és viszont, hogy a tenor esett volna e bajba. Távolról sem! A baszus sokkal biztosabban énekelte mint a tenor, mely utóbbin a készületlenség mellett a feltűnő félelem volt észlelhető. A vegyes karnál — plane — csak férfi hangok voltak kivehetők.

Az itt elmondottak hatása alatt állott a jelen volt nagyszámú közönségnek müértő része, de mindamelett nem hiányzott a taps, nem az ujjongás, sőt el nem maradhatott a műsorozat 3-ik számát képezett népdalegylet ismétlése. A sopran és alt hangokra irt kettős dalt Zimmerman Mari és Verzar Jolán kisasszonyok szabatosan énekeltek. Az estély fénypontját képezte a „dalegylet házi zenekara“ által előadott egyveleg, melynek egyik részét ismételni kellett és nagy tapsot aratott a műsorozat utolsóelőtti számában előadott két dal. Egyáltalán mondhatjuk, hogy a közönség zajosan acclamált. (Ez pedig tetszés jele. Szerk.)

A teljesen megtelt teremben a tánczkedvelők nagy része daczára a magyar intelligencia nagy — legnagyobb része távollét által tündökölt. A kereskedő világnak csak igen csekély töredéke volt látható, de ezeket is nagybárra a vegyes karbeli nőkkeli connexio és rokonság hozta az előadásra. A hivatalnoki kar majdnem teljes számban távol volt. A jog és igazság lámpással sem lett volna található.

Hogy mi legyen e jelenségnek oka, azt őszintén mondva, nem tudjuk, de ezúttal nem is kutatjuk. Lesz még alkalmunk Brassó város társadalmi viszonyaihoz bővebben szólni.

Általánosságban egyébiránt örömmel constatálhatjuk, hogy a jelen volt közönség a képzelhető legnagyobb feszületlenség közepette folytonos és határtalan animoban volt az előadás alatt és után. A római kath. felgymnásium jelen volt növendékei plane rendkívül vigan voltak.

Ezzel befejeznők első közleményünket dalegyletünkről, mely jelen részrehajlatlan kritikánkat bizonyára örömmel fogja fogadni. Ismerve az egyet buzgó elnökét, szorgalmas választmányát és jeles tagjait, ismerve a karmester ur általánosan elismert és e téren már nem egyszer jelét adott nagy tehetségének, tudva végül, hogy az egyet pártoló tagjainak száma által im anyagi nehézségek nem hátráltatják az előmenetelt, bátran hiszszük, valljuk és reméljük, hogy buzdító szavunk nem fog elhangzani. Brassó város közönségét pedig kérve kérjük: Támogassák ez egyetlet szellemileg és anyagilag, mint teszik ezt Brassóban a szász és román lakosság. Különösen nem tudjuk eleget dicsérni szász atyánkfiait, kik dalegyletük irányában rendkívüli áldozatokat hoztak 25 év óta és hoznak folytonosan. Mindenesetre ennek és azon további körülménynek tulajdonítható azon rendkívüli buzgalom, melyet a szász dalegylet kifejt, hogy próbáik a legintelligensebb szász elem által látogattnak. Mert valljuk meg, hogy nem elegendő az, ha filléreinkkel segítjük dalegyletünket. Oda dobjuk harmadévenként az egyet egy forint tagsági díjat és azután elosztogatjuk a jegyeket, nem úgy! Látogassuk tömegesen az előadásokat. Adjunk egymásnak ez alkalmakra légyottot, és mutassuk meg dalegyletünknek, hogy szívesen támogatjuk anyagilag, de azonkívül örömet megyünk az előadásokhoz is. Akkor a dalegylet is nagyobb örömmel fogja a próbákat látogatni és oda törekedni, hogy a jelen kor igényeinek megfelelőleg azon nivaaura emelkedjék, melyet töle elvárhatunk és elvárni jogosítva vagyunk. Müködő tag van elég — bár lehetne több is, — és van kitűnő karmestere. Fel tehát a dalra! Mi a dalegylet ügyét magunkévá teszszük és reánk bármikor számíthat. Vivat, floreat, crescat a brassói magyar dalegylet! F. k.

A közönség köréből.)*

Nyilvános köszönet.

A brassai magyar mükedvelők által a helybeli rom. katholikus és állami iskolák szegény sorsu tanulóinak segélyezésére, és a Magyar Dalegylet tőkéjének gyarapítására a mult év végén rendezett három mükedvelői előadás tiszta jövedelmének egyenlő részletei gyanánt a fennirt célokra egyenként 94 frt. 72 kr. adatván át, midőn ezen összeg átvételét külön-külön elismerjük, egyszersmind tekintetes Göllner Károly főgymn. tanár urnak, mint ezen előadások rendezőjének és mindazoknak, kik ezen előadásokban közreműködtek nemes buzgalmukért és a t. közönségnek áldozatkészségeért legszívesebben köszönetünket nyilvánítjuk.

Brassó, 1885 január hó 5-én.

Vargyasi Ferenc, Orbán Ferenc, Killyéni Endre,
főgymn. igazgató, az állami iskolák a magyar Dalegylet
igazgatója, elnöke.

I r o d a l o m .

Vettünk a „Gondülő 15. számát és teljesen meg vagyunk győződve a lap életrevalóságáról, mert ez első évnegyedben megjelent számai közül egyetlen egy sincs, mely tartalmát illetve, fokozatosan nem emelkedett volna, nem csupán a megjelenése alkalmaival hirdetett programnak felelt meg a legnagyobb lelkiismeretességgel, hanem a szó teljes értelmében többet adott, mint a mennyit ígért. Hévvél ajánljunk olvasóinknak és figyelmeztetjük a mai számban levő hiedetésre hogy mutatószámot hozason magának, melylyel a kiadó szívesen szolgál. A „Gondülő“ megjelen minden vasárnap három sürrűen nyomtatott iven félívnyi szines borítékkal. Előfizetési ára, egy évre 6 frt, félére 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 15 kr. Kapható minden könyvkereskedésben; az ujjonnan belépett előfizetők az

eddig megjelent 13 számot azonnal megkapják. Az előfizetési pénz Székely Aladár kiadótulajdonoshoz küldendő, Budapest, VII., dob-utca 14.

„A nőkérdés“ a czime azon valóban szép német értekezésnek, melyet Obert Ferenc városi lelkész hozzánk beküldött. A gyönyörtien összeállított s nagy szakértelemmel kidolgozott értekezésre (felolvasatott az ev. nőegylet nov. 14-ki estélyén) legközelebb tüzetesebben fogunk viszatérni, a mikor abból kivonatol is fogunk közölni. — Obert lelkész korunk egyik igen fontos napikérdését választotta felolvasása tárgyául s dicséretére legyen mondva, nem sikertelenül. — Ugyan töle vettük „Ipar és iskola“ és „Nyilvános játszóhelyek gyermekeknek“ czimű két sikerült felolvast is. Előbbire viszatérünk még.

Helyi és vidéki hírek.

Tisztelt helybeli előfizetőinkhez. Tekintettel arra, hogy a külvárosokban lakó tisztelt előfizetőink előbb óhajtanák a lapot kézhez kapni, semmint azt egy lapkihordó által eszközölni lehet, hogy az illetők a lapot a megjelenés napján d. u. 3 órakor a kiadóhivatalból közvetlen elvitethetik, mely czélra ki fognak ugyanott szolgáltatni előfizetési bárczákat is; kérjük tehát t. külvárosi előfizetőinket, a kik a lapot ez uton akarják átvenni, szíveskednének ez iránt mielőbb intézkedni.

A kiadóhivatal.

Lapunk szerkesztőségi irodája külső akadályok miatt még nem lévén használható, addig a szerkesztőség lapunk fel. szerkesztőjének lakásán — Bolonya, Mester utca 325 szám — lesz elhelyezve. Szerkesztőnk különben található a kiadóhivatalban naponként d. e. 10—11 óráig és d. u. 3—4 óráig.

A szerkesztőség.

Látogatás Kossuth Lajosnál. A közélet terén már helyet foglaló ifjabb generáció körében nem mozgalom indult meg. A tavaszra kirándulást terveznek Turinba, hogy számkivetésben is az egész világ elismerését bíró s szerény visszavonultágban élő ősz Kossuthot, nemzetünk e nagy történelmi alakját színéről-színre láthassák s vele egy pár szót válthassanak. A mozgalom vezetői, mint a Hircsarnok értesül, a látogatásra alkalmas időpont megállapítása véget a napokban Heli Ignác orsz. képviselővel fognak értekezni s csak ezután bocsátják ki a rendkívül megleghangu felhívást és aláírási íveket. A mozgalom kezdeményezője: Zseny József Pestmegye aljegyzője.

Vas Gereben hamvainak hazaszállítása a napokban megtörténik. Az e czélra alakult bizottság megkeresésére Kemény Gábor báró közlekedésügyi miniszter a hamvak hazaszállítására díjmentes vasuti engedélyt adott. A kerepesi-uti temetőben való örök nyugalom helyezés részletes programját most állapítja meg a bizottság.

Postatisztek mozgalmának, melyet türethetetlen helyzetük megjavítása érdekében indítottak, már van annyi eredménye, hogy az igazgatóság a jogos agitáció fejét büntetésben részesíti. A tervezett gyűlés megtartása tárgyában ugyanis felhívást bocsátottak ki a mozgalom vezetői, kik közül egy: Kajaba Viktor terézvárosi postatiszt e felhívást megküldte a főposta-igazgatónak. Erre azonban a vizsgálat következett, a mennyiben az igazgató összehívta az összes ellenőröket és fiokposta hivatalok főnökeit a felhívás küldőjének kipuhatolása végett. Ekkor aztán kiderült, hogy a „tettes“ Kajaba volt, a ki azután harmadnapra végrezt kapott, melynek lényege röviden az volt, hogy az igazgatóság őt a „szolgálat érdekében“ Székes-Fehérvárra helyezi át. De azért a postatisztek rendületlenül összetartanak s pár nap mulva okvetetlenül megtartják tevezett gyűlésüket.

Elfogott váltóhamisító. Nagy szenszációt keltett Nyitrán az ottani takarékpénztár feljelentése folytán Birly Edének, ki eddig köztisztvisletben állott, megtörtént elfogatása, mely igazolta azon híreket, melyek Nyitrán pár nap óta nagymérvű váltóhamisításokról szóltak. Birly hamisított aláírásu váltókat helyezett el több helybeli pénzintézetnél és magánosnál. A hamisított váltók közül a nyitrai takarékpénztár 30—40,000, a népbank 30—35,000, a hitelbank 20—25,000, a nyitra-parutczai iparbank mintegy 20.000 és a kereskedők hitelintézete mintegy 1600 frtra szóló váltókat számítottak le, több nyitrai értesítés szerint Odeschalchi Gyula és Arthur hercegek, Esterházy István gróf és Birly Lajos nevei vannak hamisítva a váltókon. Daczára az igazgató híreknek a pénzintézetek forgalmában semmi változás nem történt.

Betörés a vidéken. Silberstein Albert fogarasi lakos lakását a napokban ismeretlen tettesek feltörték s onnan mintegy 400 frt értékű tárgyakat loptak el. A fogarasi szolgabíróság a tetteseket országsszerte körözti.

Apagyilkos fiu. Meregyő községében — Hunyadmegyében — egy oda való parasztfiu összekocczant édesatyával s úgy főbe üttötte atyját az öreg Pangye Juont a hirtelen felkapott fejszével, hogy az öreg rögtön kiadta lelkét. Gaztettét elpalástolandó, atyja tetemét kivitte az udvarra s azt olyan helyzetbe tette, mintha a hiuból esett volna le. A kolozsvári törvényszék értesülvén az esetről, kiderítette a valót, hogy t. i. gyilkosság forog fenn. A fiu ellen, ki mindent makacsul tagad, bizonyítanak a szomszédok is, kik azt vallották, hogy hallották Pangye Juon kiáltását: „Fiam, ne ölj meg!“ A gyilkost beszállították a kolozsvári fogházba.

Felelős szerkesztő: Szerényi József.

Kiadótulajdonos: Alexi könyvnyomdája.

*) A dalegylet estélyéről egy másik helyi tudósítónk is küldött be hozzánk referátót, a melyet azonban tér szűke miatt csak jövő számunkban közölhetünk.

*) Az ezen rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

PAPP FERENCZ

butorgyártó

ajánlja a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe Brassóban, a Czérna és Nagy utca sarkán lévő dusan felszerelt

butorraktárát.

Ugyanitt megrendelések mindennemű asztalos és kárpitos munkákra a legjutányosabb áron elfogadtatnak.

Diófa furniok négyszög láb 3 krért kaphatók.

(6) 3—3

IV. évfoly. Előfizetési felhívás a IV. évfoly.

„Magyar Háziaszony” (4) háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap a magyar gazdasszonyok országgyűlésének hivatalos közlönye IV. évfolyamára.

A magyar hölgyek ezen egyetlen szaklapja ma már nagy elterjedésnek örvend, a társadalom minden rétegében. Képviseli a nők összes érdekeit, hasznos tanácsokat ad és amellett, hogy a takarékos gazdálkodás és rendszeres háztartási elveivel megismerteti, még kellemes szórakozást nyújt akkor, midőn a nő elvégezte házi teendőit. Iránya olyan, hogy a család minden tagja, a serdülő leány, a fiatal menyecske, a szerető anya, a gondos házi asszony és az öreg anyóka, egyaránt élvezettel olvashatják. Egyes rovatai, mint a háztartási, kertészeti, egészségügyi (házi orvos) és divat rovatai, valamint vezércikkjei is szakavatott írók és íróknők által töltöttek be és emellett a tárcza és regényrovataiban is az elismert többi munkatársakkal találkoznak olvasóink; méltán megérdemli tehát azt a nagymérvű érdeklődést, melyben részesedik, mert hol egyszer beköszöntött, ott nélkülözhetetlen társalkodó a „Magyar Háziaszony” az olvasó asztalán. — A csinos kiállítású, vasárnapokon 12—16 oldalon megjelenő lapnak előfizetési ára: egész évre 6 frt., fél évre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziaszony” kiadó-hivatalához: Budapest, Váci körút 20. sz. a intézők és a hó bármely napjától elfogadtatnak.

A „Magyar Háziaszony” kiadó hivatala mutatvány-számokat ingyen és bérmentesen küld mindazoknak, a kik ez iránt hozzá — legezélszerűbben levelező-lappal — fordulnak.

A „Magyar Háziaszony” kiadó-hivatala Budapest, Váci-körút 20. E szíveslapnak egyik háztartásból sem szabadna hiányozni, miután útmutatásai mellett több száz forintot lehet a háztartásban megtakarítani. 4—5

JASCHIK

zongora-raktára Brassóban,

főtér, lenszer 26, II. emelet, ajánlja a n. é. közönségnek legjobb és legfinomabb minőségű hangverseny, salon s mignonzongorák valamint pianinók ujan berendezett raktárát gyári árban. Készítések fölötté csinos, fekete palizander- vagy diófából.

Az összes hangszerek Heitzmann és fia hirneves bécsi cs. k. udvari zongoragyárából valók. Választék tiz zongorából mindég raktáron. Árak 420 frttól 700 frtig.

Heitzmann féle zongorák kiváló tartósságuk mellett különösen nemes hangjok, kellemes játékmód és a hang tartóssága által tűnnek ki. Minden tölem vásárolt zongoráért oly írásbeli kezzesség adatik, hogy hat éven belül semminemű hiba elő nem fordulhat. Régi zongorák ujakra becséréltetnek felülfizetés mellett.

Kiváló tisztetlel

3—10 Jaschik Gyula, karnagy.

ALTSTÄDTER ANTAL

BRASSÓ, Klastrom-utca 12.

Alólirott batorkodik a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy

KÉP- és TŰKÖRRAKTÁRÁT

teljesen ujonnan felszerelte s ajánlja ezen Brassóban legnagyobb raktárát — részletfizetés mellett is.

Ugyanitt rendelkezésre áll dusan felszerelt

KÖNYVRAKTÁR

minden német és magyar szerzőtől — valamint mindennemű irodai, rajz szerek s papiros kicsinyben és nagyban a legjutányosabb árak mellett.

Ugyanitt megrendelhetők hazai és külföldi folyóiratok, melyeket pontosan kézbesítünk t. megrendelőinknek.

Midőn kérem a nagyérdemű közönség kegyes támogatását s tömeges megrendeléseit, melyet kiérdemelni főtörekvésem lesz, maradok kiváló tisztelettel

(1) 3—3

Altstädter Antal.

Legnagyobb képraktár Brassóban.

Töpfner Károly

(12)

anyag, fűszer és festékáru kereskedése Brassóban

Színház-utca 9. sz. az „Arany Hajó”-hoz

ajánlja a t. cz. közönségnek dusan felszerelt raktárát a legolcsóbb árak mellett: hasonlóképen ezen nála kapható különlegességet:

ANTIMERULION.

Óvszer a nedvesség és fagomba ellen, mely számtalan esetben bizonyította be kitűnő hatását, sőt a katonai kincstár által is gyakran használtatik.

3—3 Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

(15)

Előfizetési felhívás

2—2

A „GONDÚZÓ”

szépirodalmi hetilapra.

Midőn ezelőtt negyed évvel lapunkat megindítottuk, programunkban hangsúlyoztuk, hogy csak oly műveket fogunk közölni, melyek az olvasó szellemét emelik és nemesítik, igyekezni fogunk, hogy lapunk minden művelt magyar család nélkülözhetlen olvasmányává váljék és azt minden anya bátran adhassa serdülő leánya kezébe.

Nem kimélve semmi költséget, nem rettenvén vissza semmiféle áldozattól, minden törekvésünket oda irányoztuk, hogy kiadott programunkat híven teljesítjük és most egy évnegyed múlva bátran hivatkozhatunk rövid, de már is nyomothagyó multunkra és önérettel terjeszthetjük elő eddig megjelent számaink tartalmát:

Regények: „Székely támad, Székely bánja” történeti regény P. Szatmáry Károlytól; „Izsák” társadalmi regény Kazár Emiltől; „Palkó vitéz” humoros népregény Margitay Dezsőtől; „A paraszt gróf fia” Sziklay Jánostól; „Ki lesz az örökös?” Hartmann-Plöntől. — Elbeszélések és rajzok: „A megfajult család” elbeszélés P. Szathmáry Károlytól; „Egy magyar ördög” regényes korrajz és „A club” csevegések a megyei életből Mikszáth Kálmántól; „Karácsonyest a tengeren” igaz történet Balázs Sándortól. Azonkívül költemények: Komócsy Józseftől Kiss Józseftől, Reviczky Gyulától, Lévai Sándortól, Benedek Aladártól stb. stb.

E szerint munkatársaink az irodalomban jól ismert, kiknek legnagyobb részével találkozunk a Kisfaludy- és Petőfi társaság felolvasó ülésein. „A Gondúz” tehát az egyedüli szépirodalmi lap hazánkban, mely kivétel nélkül elsőrangú íróink által támogatva, célul tűzte ki magának, hogy bármily áldozatokkal is folytatni fogja az erkölcs és szellem nemesítésének magaslatos feladatát.

Az összes hazai sajtó nyilatkozata szerint a „Gondúz” szépirodalmi hetilap első rendű eredeti regény-tartalmát, csinos kiállítását és olcsó árát tekintve, páratlanul áll irodalmunkban.

„Gondúz”-ben a család minden tagja megtalálja a maga olvasni valóját, mert a lelket és erkölcsöt nemesítő érdekes regényeken kívül, helyet találnak az ismeretterjesztő közlések, a humor, elmésség és szórakoztató cikkek. A rózsaszín borítékon „A magyar gazdasszony” című állandó rovat a család, konyha és kert számára hoz nélkülözhetlen és hasznos tudnivalókat; havonként egyszer kimerítő divattudósítást, azonkívül pedig adomákat és talányokat, melyeknek helyes megfejtésére minden számban tetemes értékű jutalmat tűztünk ki.

Habár eddig a kezdés nehézségével kelle is küzdenünk, azért lankadatlanul fogunk arra törekedni, hogy a legjobb írókat egyesítve magunk körül, lapunkat a tökély legmagasabb fokára emeljük.

A „Gondúz” újévi számában egyszerre három eredeti regényt kezdünk meg: Tolnay Lajostól „Az új főispán,” Vértessy Arnoldtól „Csiricsári Bertalan ur ő méltósága” és Margitay Dezsőtől „A végzet,” címűeket. Azonkívül elbeszéléseket, humoreszkeket, és rajzokat a legkiválóbb hazai íróktól.

Rendületlenül meg fogunk maradni eddigi programunk mellett és kérjük hazai irodalmunk pártolóit, hogy a „Gondúz” előfizetőinek sorába lépve, hazafias vállalatunkat előmozdítani kegyeskedjenek, mert nem csupán 156 ivnyi eredeti regényt, beszélyt, költeményt, e mellé nem csupán 25 ivnyi szórakoztató olvasmányt, adunk évenként csekély 6 frtéért előfizetőinknek, hanem megválogatva, a legjobb írók legkiválóbb munkáinak tárházává igyekszünk tenni azt a 156 ivet, melyek bekötve 15 kötetet adnak és mindenkorra meg fogják tartani becsét, a 25 ivnyi borítékon pedig a vegyesek egész tarka világát igyekszünk egyesíteni.

A „GONDÚZÓ” megjelen minden vasárnap sürűen nvontatott három iven, fél ivnyi színes borítékkal.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

— Egy évre 6 frt., félére 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr. —

RENKIVÜLI JUTALOM:

Hogy t. előfizetőinknek minden irányban kedveskedhessünk, elhatároztuk, hogy nem kimélve semmi költséget, e téren is a lehető legnagyobb áldozatot hozzuk és oly szerencsés helyzetben vagyunk, hogy hirneves hazánkfia Munkácsi Mihálynak

„A BUS BETYÁR”

című, kitűnő eredeti olajfestményét kizárólag előfizetőink számára sokszorosíthassuk.

E kép aranyozott barok kerettel együtt 110 cm. széles, 84 cm. magas, és azt előfizetőink csekély 6 frt. árán megrendelhetik. Budapestén kívül lakó előfizetőink ezen kívül 1 frt. csomagolási díjat kell fizetniök.

E képet mindegyik előfizető — még a negyedéves is — azonnal megkaphatja, mihielyt az illető előfizetési összeget beküldi.

— Mutatványszámokat ingyen és bérmentve küldünk mindenkinek, kik eziránt alulírt kiadóhoz fordulnak. —

— Gyűjtőknek 10 előfizető után 1 tiszteletpéldányt adunk. —

Az előfizetési összegek legezélszerűbben posta-utalványon küldendők a „Gondúz” kiadóhivatalába:

SZÉKELY ALADÁR,

a „Gondúz” kiadó-tulajdonosa. Budapestén, VII. Docutca 14.